

ادامه از صفحه اول

شروع خوب، بهتر از پایان بد

میخائیل اولیانوف، نماینده روسیه نیز در ادامه توییت پرانگنی‌های خود نوشت: «به‌عنوان رئیس هیئت روسیه در مذاکرات وین که از نزدیک با هیئت ایران ارتباط داشته‌ام، تردیدی ندارم که تهران درباره دستیابی به توافق احیای برنامه و برداشتن تحریم‌ها در مدت‌زمانی کوتاه، بسیار جدی است.»

۴- رصد روند مذاکرات حکایت از آن دارد که ایران تحت فشار غربی‌ها و توصیه‌های ظاهرا متفقانه دو متحد خود بی‌سروصدا از دو سند ارائه‌شده در آخرین روز مذاکرات صرف نظر کرده است. پولیتیکو در مقاله‌ای نوشته که ایران با اندک تغییرات (slight amendments) در توافقات شن دور مذاکره قبل موافقت کرده است. این تغییرات اندک احتمالا کنجاندن بخشی از پیشنهادهای ارائه‌شده در دو سند مورد اشاره از سوی باقری‌کنی است. به توافقات قبلی است. غرض از این سخن نه‌تنها نکوهش تیم مذاکره‌کننده نیست بلکه باید در صورت درست‌بودن ادعای پولیتیکو واقع‌گرایی تیم ایران را تحسین کرد و به آن‌ان تریک گفت. ولی مانند قضیه دوربین‌های سایات کرج، تأخیر غیرموجه و زیان‌بار در انجام عملی است که لاجرم باید به آن تن در داد. اصرار بر موضعی که پذیرفته‌نشدن آن از طرف مقابل کاملا مشخص بود و علامت سوال گذاشتن در مذاکرات تامنامی که عراقچی به نمایندگی از نظام سیاسی کشور و نه دولت مستقر انجام داد و نهایتا بازگشت به نقطه اول، تفسیری جز عقب‌نشینی در شرایط اضطرار ندارد، به‌خصوص اینکه دولت سیزدهم به‌درستی هدف اصلی از بازگشت به میز مذاکره را «لغو تحریم‌ها» اعلام کرده است و طبق اطلاعات منتشرشده در شنش دور مذاکره در دولت روحانی، آمریکا با لغو بیش از ۹۴ درصد تحریم‌ها موافقت کرده بود. در این صورت آیا بهتر آن نبود که از همان اولین روز آغاز مذاکرات در دولت جدید با پذیرش توافق قبلی هم در زمان صرفه‌جویی و هم از تأثیرات محرب فراروتنشیب مذاکرات بر جو داخلی کشور جلوگیری می‌شد. مواضع حداکثری در مذاکرات زمانی پذیرفته است که از دستیابی به آن با درصد قابل‌اعتنایی اطمینان داشته باشیم یا اینکه از آن به‌عنوان ابزار چانه‌زنی برای گرفتن امتیاز و واردکردن طرف مقابل به عقب‌نشینی از مواضع خود استفاده کنیم. اتخاذ این تاکتیک نیازمند محاسباتی دقیق از برگ‌های طرف مقابل، مدیریت هوشمند و اطمینان از مواضع قابل‌انکای متحدان است. در غیر این صورت حاصلی ندارد جز اتلاف وقت، هزینه‌تراشی، عقب‌نشینی از مواضع غیرحرفه‌ای و نهایتا جری‌کردن سیاسی طرف مقابل به‌ایستادگی در مقابل موضع سلفی و مدان امتیازهایی که می‌توان از آن برهنه کرد.

۵- سولیوان در مصاحبه فوق‌الذکر ادعا کرده که دولت متبوعش مستقیم به ایران درباره عواقب یکپیری فعالیت‌های هسته‌ای پیام داده است. او گفته: «ما هم از طریق متحدان اروپایی و هم مستقیما با ایران نگاه و نگرانی‌مان را درباره ادامه فعالیت‌های تهران در پیشبرد برنامه هسته‌ای این کشور مطرح کرده‌ایم. من در اینجا بیشتر از این‌نمی‌خواهم علنا عیان کنم که این پیام‌ها دقیقا چه بوده و معتقدم که ایران متوجه این موضوع هست.» اظهارات علنی مشاور امنیت ملی آمریکا را از دو متغیر می‌توان تحلیل کرد: اول لحن تهدیدآمیز و دیگر ردوبدل‌کردن پیام به‌صورت مستقیم و بدون واسطه با ایران. در مورد ادعای سولیوان در تبادل پیام با ایران، دو گمانه را می‌توان مطرح کرد. اول انتقال پیام از طریق سوئیس که حافظ منافع آمریکا در ایران است و دیگر تکرار سناریوی مذاکره «سعید جلیلی و ویلیام برنز» در مذاکرات دوره احمدی‌نژاد که حاشیه‌های متعددی داشت و نهایتا از زبان یکی از مقامات تأیید شد. از تاریخ ارسال این پیام و چگونگی آن اطلاعی در دست نیست ولی ارتباط احتمالی آن در تغییر مواضع ایران در دو موضوع پیش‌گفته، مطالبات دولت جدید در مذاکرات وین را با چالش‌های جدی مواجه کرده‌اند. اتخاذ از نظر دیپلماسی حرفه‌ای و هوشمندانه، اتخاذ مواضع تند اعلامی و فاصله معنادار آن با مواضع مذاکراتی تاکتیکی غیرحرفه‌ای است که به صلاح کشور و روند مذاکرات نیست و به یقین شروع خوب هر مذاکره بر اساس داده‌های واقعی و شناخت لازم از توان قدرت بهتر از پایان بد آن است.

۶- نکته آخر اینکه، فارغ از چگونگی انتقال پیام، ارتباط مستقیم ایران و آمریکا از هر منظری که نگریسته شود، این سوال مطرح می‌شود که چه عاملی مانع نشستن رودرویی ایران و آمریکا در میز مذاکره است؟ خبرگزازی رسمی دولت به نقل از مسئولان نوشته است که آمریکا در حال پرداخت خسارت‌های ترامپ از برجام است. قبلا نیز برخی از مقامات آمریکا تصمیم ترامپ را احمقانه توصیف کرده بودند. این اعتراف را با اندکی تسامح که لازمه دیپلماسی هوشمندانه است، می‌توان «اظهار نامت آمریکا» از تصمیم غلط ترامپ و بازگشت از آن تراز قدرت بهتر از پایان بد آن است. به‌ویژه اینکه بخشی از تصمیم‌های پیشی و روش یابدن در نحوه تعامل با ایران و توافق هسته‌ای متفاوت از سلف خود است. در این‌صورت چه منطقی توجیه‌گر نفعی مذاکره بی‌واسطه و اصرار به انتقال پیام از طریق واسطه‌های نامطمئن به طرفی است که نهایتا باید با او توافق کنیم و تحریم‌ها هم باید توسط آن کشور لغو شود؟

محمد شیخ‌محمدی دانشیار دانشگاه تربیت‌مدرس

صد سال بیش در ۱۱ آذر ۱۳۰۰ میرزا کوچک‌خان جنگلی به همراه گانوک آلمانی، راه قله‌های جنگل در کوه‌های تالش را در پیش گرفت، اما شدت سرما، برف، باد و کولاک او را زمین‌گیر کرد. میرزا در کنار گانوک، جان به‌جان آفرین تسلیم کرد. مرتضی سلطان‌الواعظین از یاران قدیمی جنگل روایتی دست اول از نحوه شهادت میرزا کوچک دارد. او می‌گوید از قهوه‌خانه گذشتم، سر کوه که رسیدم، کولاک و باد شدیدی می‌وزید. دیدم توی برف، حرکتی می‌نماید. نزدیک رفتم، دیدم میرزا کوچک‌خان است توی برف از شدت سرما و توفان از حرکت افتاده و موی سر و زلف، همگی یخ‌بسته. هرچه سؤال کردم، قادر بر جواب نشد. گفتم: می‌توانی چیزی بخوری؟ با سر اشاره کرد، بلی. چند دانه سنجد به دهانش گذاشتم، نتوانست بجود. قدری او را مالش دادم، شاید به حال آید، نشد. حرکت دادم، دو، سه قدمی برداشتم، افتاد، همه حالت نزع است، رو به قبله‌اش کردم، تمام شد. آمدم در گیلوان اهالی را خبر کردم و چند نفر همراهی کردند، جزانه آن مرحوم را آوردیم به روستای خانقاه و در همان بقعه که در آن محل واقع بود گذاشتم. اما سالار شجاع سر میرزا را قطع کرد و برای رضاخان به سوغات برد و این‌گونه نهضت میرزا خاموش شد. کنجکاوی من نسبت به نهضت جنگل در دهه ۶۰ هم‌زمان با نمایش سریال کوچک جنگلی آغاز شد. بهروز افخمی این فیلم را بر اساس مستندات کتاب سردار جنگل، نوشته ابراهیم فخرایی ساخته است. شروع فیلم بسیار جذاب است. میرزا کوچک که تازه از تبعید بازگشته، در رشت گردش می‌کند که متوجه دستگیری رضا آژان توسط روس‌ها می‌شود. رضا آژان متمسکانه از میرزا تقاضای کمک می‌کند. غیرت میرزا به جوش می‌آید و به او کمک می‌کند. در این ماجرا می‌آیای تیر می‌خورد. میرزا و رضا آژان فرار می‌کنند و به خانه دکتر حشمت می‌روند تا پای خود معالجه شود. این ماجرا میرزا و دوستانش را به فکر می‌اندازد که برای مبارزه با اشغالگران روس دست به قیام بزنند. میرزا به کمک برادرزاده‌اش، دوستان قدیم یعنی شیخ‌علی شیش‌بهر، پهلوان شیربداله و حسن‌خان آلبانی را که در ماجرای مشروطه همپای او بوده‌اند، پیدا می‌کند. در کنار آنها، میرزا توانست حمایت چند نفر از تجار و کسبه سرشناس ازجمله حاج احمد کسمایی را جلب کند. میرزا و یارانش به جنگ می‌روند. قیام شروع می‌شود و روز به روز توسعه پیدا می‌کند. این سریال تنها دوره اول قیام میرزا کوچک‌خان را به تصویر می‌کشد که از شروع قیام و شکل‌گیری هیئت اتحاد اسلام شروع می‌شود و تا ورود نیروهای تیمورتاش به رشت و راهپیمایی طولانی جنگلی‌ها به سمت شرق گیلان که منجر به تسلیم‌شدن حاج احمد کسمایی و اعدام دکتر حشمت شد، ادامه پیدا می‌کند و سریال در همین نقطه تمام می‌شود. اما دوره دوم قیام جنگل که دوستی میرزا با قوای بلشویکی و اعلام حکومت جمهوری و حوادث بعد از آن کشته‌شدن میرزا را شامل می‌شود، در این سریال به تصویر کشیده نشده است. در دهه ۷۰ و پس از ازدواج با یک خانواده با اصالت گیلانی، کنجکاوی من نسبت به نهضت جنگل بیشتر شد. در قدم اول نسبت به کشف رمز از تیتراژ اثرگذار سریال که ترانه‌ای ملهم از فولکلور مردم گیلان در مایه دشتی با مطلع زیر بود، اقدام کردم.

چقدر جنگل خوسی، ملتُ وسی؟
خَسْتَه بُنیسی؟
می‌جان جانانا
(چقدر در جنگل می‌خوایی، برای مردم؟
خسته نشدی؟
ای جان جانان من!)
ترا گُمه، میرزا کوچک‌خانا!
(تو را می‌گویم، ای میرزا کوچک‌خان!)

سیاست

به مناسبت ۱۰۰ سالگی نهضت جنگل

نگاهی دیگر به قیام میرزا کوچک‌خان

در دهه ۸۰ پس از طی دوره‌های دکتری و پسادکتری در گروه پژوهشی «تحلیل مناقشات» در دانشگاه واترلو کانادا، بار دیگر ذهن من متوجه نحوه کنشگری رهبران نهضت جنگل شد. میرزا و یارانش در یک نبرد استراتژیک با بازیگران متعددی به شرح زیر مواجه بودند:

- قوای روس و انگلیس، - دولت مرکزی ایران، - مردم گیلان.

برای درک نحوه تصمیم‌گیری میرزا در موقعیت‌های راهبردی نهضت جنگل باید به پیش‌زمینه زندگی او رجوع کنیم.

یونس استادسرایلی، معروف به میرزا کوچک، فرزند میرزا بزرگ در سال ۱۲۵۷ هجری شمسی در محله قدیمی استادسرای شهر رشت در خانواده‌ای متوسط و مذهبی چشم به جهان گشود. آموزش‌های حوزوی او می‌توانست وی را در سلک روحانیان درآورد، اما حوادث کشور در دوران مشروطه مسیر افکارش را تغییر داد و او را به راهی دیگر کشاند. محیط داخل و خارج ایران در عصر میرزا بسیار ملتهب، پیچیده و متغیر بود. در عرصه داخلی نوعی بی‌ثباتی در حکمیت وجود داشت. از طرف دیگر، شرایط بحرانی در روابط بین‌الملل ناشی از جنگ جهانی اول و ظهور بلشویک‌ها در روسیه و نزاع آنها با نزارها، کار را برای جنگلی‌ها بسیار سخت کرد.جدایی حاج احمد کسمایی از نهضت، خیانت خالوقربان و احسان‌الله‌خان، خوش‌بینی و انکای بیش از حد رهبران نهضت به کمونیست‌ها و از همه مهم‌تر، فقدان استراتژی مؤثر در تصمیم‌گیری راهبردی رهبران نهضت از عمده‌ترین دلایل شکست نهضت جنگل هستند. اصل داستان این بود که صحنه بازی برای رهبران جنگل بسیار متغیر بود. در واقع ترجیحات بازیگران پی‌درپی جمله‌جا می‌شد. دولت ایران در جنگ جهانی اول رسماً اعلام بی‌طرفی کرده بود و بی‌طرفی را نیز در عمل ثابت کرد. این نیروهای روس (در شمال) و انگلیس (در جنوب) بودند که بدون توجه به این بی‌طرفی، در ایران نیروی پیاده کردند و جدای از این، برای تأمین آذوقه و مایحتاج خود، به کشاورزان، دامداران، تجار و کسبه تعدی می‌کردند. جنبش جنگل، حرکتی بود که از ظلم‌خواهی عامه مردم ریشه می‌گرفت و دولت مرکزی ایران که خود از نقض بی‌طرفی ایران از سوی متفقین به‌شدت ناراضی بود، قلیا حرکت‌های مردمی را علیه اشغالگران می‌ستود، بنابراین در این دوره دولت ایران سعی می‌کرد با جنگلی‌ها کج‌دار و مریز رفتار کند و در طرف مقابل هم جنگلی‌ها سعی می‌کردند احترام خود را به دولت مرکزی ایران نشان دهند؛ در نتیجه با نماینده دولت مرکزی (حشمت‌الدوله) و حتی خود رئیس‌الوزرا (مستوفی‌الممالک) مکاتبه و مراوده داشتند.با نفوذ بلشویک‌ها و کناررفتن هیئت اتحاد اسلام از صحنه رهبری نهضت جنگل، دولت مرکزی انگلیسی‌ها با پیوست‌های کلیدی را در دست گرفتند. احسان‌الله‌خان و خالوقربان که رهبری نظامی کردهای نهضت جنگل را بر عهده داشتند، افکار کمونیستی داشتند و روس‌ها با اطلاع از این موضوع و برخلاف توافق خود با میرزا کوچک، در اقدامی موزیانه به تبلیغ تفکر کمونیستی (مرام اشتراکی) در گیلان پرداختند. در فاز اول که انگلستان به طرفداری از حکومت تزاری با بلشویک‌ها در تقابل بود، کار برای میرزا راحت‌تر بود؛ اما در فاز دوم، یعنی وقتی انگلیسی‌ها با حکومت کمونیستی در شوروی علیه انگلستان کردند، کار برای نهضت جنگل سخت‌تر شد. سردار سهب از این موقعیت استفاده کرد و فشار زیادی بر نهضت جنگل وارد شد. نیروهای خالوقربان در رشت تسلیم قوای سردار سهب شدند و بخش چپ‌گرای جنگل یعنی احسان‌الله‌خان مستقر در لاهیجان، در نهایت از انزلی به خاک شوروی ریختند. در این جنگ‌ها میرزا با معبود قوای جنگلی خود در فومنات تنها ماند. میرزا تنها ماند چون روح وفاداری برخی یاران بی‌وفای خود حساب باز کرده بود. میرزا تنها ماند چون از عمق خیانت و خیانت کمونیست‌ها بی‌خبر بود. میرزا تنها ماند چون تعامل و حسن رفتار مستوفی، او

را به همراهی دولت مرکزی امیدوار کرده بود. شاید اگر میرزا پیش‌بینی می‌کرد تیمورتاش بی‌رحم و جاهل‌طلب جایگزین حشمت‌الدوله خواهد شد، تصمیم دیگری می‌گرفت. برای میرزا کوچک‌خان سخت بود که پیش‌بینی کند رضاخان (ملقب به قدرلر) به جای مستوفی (ملقب به آقا)، رئیس‌الوزرا شود. الاّن که ما از پس تحولات زمان به صحنه بازی نگاه می‌کنیم، شاید برای نهضت جنگل بهتر بود در مقطعی با مستوفی مصالحه می‌کرد. هنوز فریاد تلخ آن بی‌وزن را بر سر میرزا در سریال کوچک جنگلی به یاد دارم که پس از کلوله‌باران ماسوله توسط توپخانه قوای روس فریاد می‌زد: «میرزا کوچیک! آدم‌هات رو بردار و اینجا برو». صدای اعتراض این بی‌وزن بر غریب هزاران یار جنگل که پیش از این یک‌صدا و هماهنگ فریاد می‌زدند «میرزا زنده باد، جنگل زنده باد» منطبق نبود. اصولا مبارزه وقتی طولانی می‌شود، اداره آن خیلی سخت‌تر می‌شود. سیاست میرزا در مواجهه با نیروهای قزاق در دوره تیمورتاش با این توجیه که رو به‌روی هموطن نمی‌کنیم، منجر به عقب‌نشینی بدون هدف و برنامه شد. این یک اشتباه استراتژیک بود که از هم‌باشیدن قوای جنگل و کشته و معدوم‌شدن بسیاری از جنگلی‌های اصیل منجر شد. به گواه تاریخ، میرزا کوچک‌خان مردی قوی‌بینه، دارای سیمایی متمسم و بازاریا و ورزیده بود. از نظر اجتماعی مردی باادب، متواضع، خوش‌برخورد، صریح‌اللهجه، طرفدار عدالت و حامی مظلومان بود. شخصیت او به‌قدری برجاذبه بود که گانوک آلمانی خود را هوشنگ نامید و تا پای جان در رکاب میرزا باقی ماند. گانوک چنان شیفته شخصیت میرزا بود که تا واپسین لحظات در کنار کوچک‌خان ماند و همراه با او بر اثر سرما یخ زد و جان سپرد؛ اما اینها برای رهبری یک نهضت در دنیای پر آشوب آن زمان کافی نبود. مقدمات صرف و نحوی که یونس استادسرایلی در سنین آغاز عمر در مدرسه علمیه حاج حسن و مدرسه جامع شهر رشت آموخته بود، همچنین ادامه دروس حوزوی او در مدرسه صالحیه قزوین و مدرسه محمودیه در محله سرچشمه تهران، برای طراحی استراتژی‌های منسجم و کارآمد به‌عنوان رهبر یک نهضت در عصر پیچیده و پر آشوب قرن بیستم کافی نبود. یک بازیگر هوشمند تنها با انتخاب استراتژی مناسب می‌تواند بر رقیب پیروز شود. استراتژی مؤثر، یعنی انتخاب اقداماتی که حرکت کلیه افراد رقیب را ناکام بگذارد. نمی‌دانم شاید «فقدان استراتژی در نهضت جنگل» می‌توانست عنوانی بهتر و گویاتر برای این یادداشت باشد. علاوه بر نیت صالح و شجاعت در وجود یک رهبر، طراحی استراتژی‌های مؤثر و کارآمد نیز لازم است. ورود میرزا به نهضت جنگل و مقاومت او در برابر قوای خارجی درست بود، ولی به نظر او می‌توانست در مقطعی در زمان صدارت مستوفی‌الممالک، با دولت مرکزی مصالحه کند. مصالحه که راهی است بین انفعال و شهادت، همیشه باید به‌عنوان یک گزینه مورد بررسی تصمیم‌گیرندگان قرار گیرد. «قواعد انتخاب اجتماعی»، «نظریه بازی‌ها در حالت همکارانه» و «جانه‌زنی همراه با عقب‌نشینی» ازجمله تکنیک‌هایی هستند که به مدل‌سازی مصالحه و دست‌یابی به راه‌حل‌های برنده- برنده در دنیای واقعی کمک می‌کنند. میرزا در زمان شهادت ۴۳ سال بیشتر نداشت. اگر او زنده می‌ماند، ذخیره‌ای بود برای تربیت نسل جدید. شیخ یونس استادسرایلی (میرزا کوچک‌خان جنگلی) می‌توانست همان کاری را بکند که شیخ عباسعلی اسلامی در دهه ۲۰ شمسی با تأسیس جامعه تعلیمات اسلامی کرد. نمونه دیگر شیخ علی‌اصغر کرباسچیان است که به کمک استاد رضا روزبه، مؤسسه فرهنگی علوی را در دهه ۲۰ راه‌اندازی کرد. شخصیت کارزماتیک در میرزا کوچک‌خان، تحصیلات او در علوم دینی، روش‌بینی و خیرخواهی و سابقه رشادت‌های او در فزاز اول نهضت جنگل می‌توانست برای امثال‌های متدافع‌نشا خیرات فرهنگی فراوان در حرکات گیلان باشد. روحش شاد و یادش گرامی باد.

محقق داماد: بودجه دولتی مانع استقلال حوزه‌های علمیه است

ارتزاق حوزه‌های علمیه از جیب مردم یا خزانه دولت؟!

ایشان روزی در درس گفته بود «طلاب! ازدواج موقت کنید که خانمان ناراحت نشود». یکسای داد می‌زند که یاد خلیفه دوم به خیر. حاج شیخ می‌گوید اگر مخالفت ایشان هم برای این کار بوده، کار خوبی کرده است. انتقاد از بودجه حوزه‌های علمیه هرساله در فصل بودجه‌ریزی بالا می‌گیرد، از یک سو بحث عدم استقلال حوزه‌های علمیه مطرح است و از سویی دیگر خروجی و عملکرد آنها که با بودجه دولتی ارتزاق می‌کنند،نامشخص است» حوزه‌های علمیه و مؤسسات وابسته به آنها و همچنین طور بنیادها و مؤسساتی که خارج از دستگاه‌های مرتبط با قوای سه‌گانه و متعلق به افراد خاص و موضوعات خاص هستند، در سال‌های اول انقلاب ردیفی در بودجه کل کشور نداشتند. اختصاص یافتن ردیف به این مجموعه، بار اضافی سنگینی بر دوش بودجه و واقع ملت بود که سال‌هاست اتفاق افتاده و به‌تدریج کسرت پیدا کرده است.حوزه‌های علمیه در طول تاریخ، مستقل از دولت‌ها و اداره می‌شدند و بودجه آنها از وجوه شرعی‌ه و هدایای مردم تأمین می‌شد. همین ویژگی موجب استقلال حوزه‌ها و روحانیت شیعه بوده و زمینه‌ساز قدرت معنوی و نفوذ فوق‌العاده مراجع و علمای دین در قلب توده‌های مردم شد. حوزه‌های علمیه به توفیق اید امام خمینی (ره) برای اول بودجه جامعه‌المصطفی یکی از اصلی‌ترین دریافت‌کنندگان بودجه دولتی در بودجه ۱۴۰۰ در مقایسه با سال ۹۹ رشدی ۷۵ درصدی داشت. با این میزان افزایش بودجه، جامعه‌المصطفی به بودجه‌ای معادل بودجه سازمان آموزش و پرورش کشور دست یافت بود. نکته مهم آنجااست که جامعه‌المصطفی صرفاً یافته همکشمگیر بودجه این مراکز بوده‌ایم.طبق لایحه بودجه

نیز دارد. گویا اسمسال برای گریز از انواع نقدها به بودجه جامعه‌المصطفی و سایر سازمان‌های بحث‌برانگیز، خبری در جزئیات نیست.اما از آنچه در بودجه آمده هم نباید غافل ماند، برای نمونه بودجه سازمان تبلیغات اسلامی از ۱۰۷۵ میلیارد تومان ۱/۵۲۳ میلیارد تومان رسیده؛ یعنی ۴۳ درصد رشد داشته است. شورای عالی حوزه‌های علمیه نیز از ۱۷۲۵۹ میلیارد تومان در سال قبل با رشدی ۳۷ درصدی به مبلغ ۱۷۱۹ میلیارد تومان رسیده است.

همچنین بودجه شورای سیاست‌گذاری حوزه علمیه خواران با رشدی ۱۸ درصدی نسبت به پارسل از ۳۹۱ میلیارد تومان به ۴۶۰ میلیارد تومان افزایش یافته است. مؤسسه نشر آثار امام خمینی با ۱۲۴ درصد رشد به ۷۷.۳ میلیارد تومان رسیده است. مرکز تحقیقات کامپیوتری علوم اسلامی هم با ۵۳ درصد رشد به مبلغ ۳۸.۴ میلیارد تومان افزایش یافته است.

دانشگاه اهل بیت نیز با ۵۱ درصد رشد به ۲۷ میلیارد تومان رسیده است. سازمان بسیج نیز با ۴۵ درصد رشد، بودجه‌اش به سه‌هزارو ۸۳ میلیارد تومان افزایش یافته است. بودجه مرکز الگوی اسلامی و ایرانی پیشرفت هم رشد ۱۵۸ درصدی داشته و به ۲۲ میلیارد تومان رسیده است.البته درین‌بین با گسترش انتقاده‌ها به جداول بودجه این مراکز دینی، سازمان برنامه دربار-تغییرات بودجه نهادهای مذهبی توجیهات داده و گفته است: «مقایسه ارقام ساماندهی بودجه دستگاه‌های مشابه در یک دستگاه مادر در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱، مقایسه بودجه این دستگاه‌ها با ردیف مشابه در سال‌های قبل نادرست است. براساس اعلام این سازمان دولت در راستای تمرکززدایی از روند بودجه‌ریزی و تخصیص بودجه و کاهش اثرگذاری چانه‌زنی در این زمینه، در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ اقدام به تجمع بودجه دستگاه‌های مشابه در یک دستگاه بزرگ‌تر کرده است، رقم درج‌شده در لایحه بودجه ۱۴۰۱ به‌عنوان اعتبارات هزینه‌ای و عمرانی سازمان تبلیغات اسلامی و سایر نهادها، صرفاً مختص به این سازمان بوده و شامل مجموع اعتبارات نهادهای جمعیتی در ردیف بودجه سازمان تبلیغات بوده است. مقایسه ارقام ردیف بودجه سازمان تبلیغات در لایحه بودجه ۱۴۰۱

با بودجه‌های سال‌های قبل از اساس نادرست است؛ بنابراین باید منتظر ماند تا آن‌نهایی‌شدن بودجه از صحت ریز تغییرات در بودجه حوزه‌های علمیه مطلع شد و فقط شنیده‌ها حاکی است حداقل رشد در صدی برای کل مجموعه سازمان‌های دینی و حوزوی دور از دسترس نخواهد بود.

روزنه

رئیس‌جمهور:

سردار سلیمانی مربوط به امت اسلام است

● **ایستنا:** رئیس‌جمهور در دیدار با اعضای خانواده شهید حاج قاسم سلیمانی و دست‌اندرکاران مراسم بزرگداشت دومین سالگرد شهادت او، گفت: حاج قاسم خیلی علاقه‌مند به حضرت زهرا(س) بود و در سختی‌ها به ایشان متصل می‌شد. حاج قاسم مربوط به امت اسلامی است و شخصیت آن شهید بزرگوار باید به‌عنوان چهره‌ای اثرگذار در جهان اسلام، به همگان معرفی شود. ابراهیم رئیسی عنوان «مکتب» برای حاج قاسم را از سوی رهبر معظم انقلاب یک نکته مؤثر بشمرد و عنوان کرد: واقعیت این است که حاج قاسم یک شخص نبود بلکه به‌عنوان یک مکتب برای همه جوامع پیام‌آور بود. او با تشکر از فعالیت‌های دست‌اندرکاران گرامیداشت سالروز شهادت حاج قاسم سلیمانی، افزود: وظیفه همه ما این است که در زمینه بزگداشت یاد و نام حاج قاسم فعالیت کنیم. «مکتب شهید سلیمانی» را با برگشت فرمایشات رهبر معظم انقلاب و با استفاده از روح بزرگ آن شهید کارهای خوب و قابل تقدیری در حوزه‌های فرهنگی، اجتماعی و معرفی شخصیت شهید سلیمانی انجام داده است. رئیسی تأکید کرد: باید در کنار گرامیداشت شهید سلیمانی، نام و یاد شهدای مدافع حرم را گرامی بداریم تا حق‌ش بیشتر ادا شود. درست است که شهید سلیمانی نماد شهسادی مدافع حرم است اما خود حاج قاسم هم تأکید داشت که یاد آنها باید گرامی داشته‌شود. رئیس‌جمهور با تأکید بر اینکه نباید بگذاریم در موضوع دفاع از حرم‌های مقدس بسیاری از مسلمانان هم اصلا دلیل حضور ایران در سوریه و عراق را نمی‌دانستند. او با طرح این پرسش که اگر شهید سلیمانی در میدان‌های سوریه و عراق حضور پیدا نمی‌کرد، چه اتفاقی برای منطقه و جهان می‌افتاد؟ عنوان کرد: تلاش‌های شهید سلیمانی حرکت توأمان در جنگ نرم و جنگ سخت بود. ایشان از اینکه عده‌ای آلوده به تکفیر و تبلیغات سموم شده بودند، این‌را ناراحتی می‌کرد و با روش‌های مختلف به دنبال اصلاح آنها بود. رئیس‌جمهور داشتن ظرفیت حضور پیدا نمی‌کرد، چه اتفاقی برای منطقه و جهان می‌افتاد؟ عنوان کرد: تلاش‌های شهید سلیمانی حرکت توأمان در جنگ نرم و جنگ سخت بود. ایشان از اینکه عده‌ای آلوده به تکفیر و تبلیغات سموم شده بودند، این‌را ناراحتی می‌کرد و با روش‌های مختلف به دنبال اصلاح آنها بود. رئیس‌جمهور داشتن ظرفیت حضور پیدا نمی‌کرد، چه اتفاقی برای منطقه و جهان می‌افتاد؟ عنوان کرد: تلاش‌های شهید سلیمانی حرکت توأمان در جنگ نرم و جنگ سخت بود. ایشان از اینکه عده‌ای آلوده به تکفیر و تبلیغات سموم شده بودند، این‌را ناراحتی می‌کرد و با روش‌های مختلف به دنبال اصلاح آنها بود. رئیس‌جمهور داشتن ظرفیت حضور پیدا نمی‌کرد، چه اتفاقی برای منطقه و جهان می‌افتاد؟ عنوان کرد: تلاش‌های شهید سلیمانی حرکت توأمان در جنگ نرم و جنگ سخت بود. ایشان از اینکه عده‌ای آلوده به تکفیر و تبلیغات سموم شده بودند، این‌را ناراحتی می‌کرد و با روش‌های مختلف به دنبال اصلاح آنها بود. رئیس‌جمهور داشتن ظرفیت حضور پیدا نمی‌کرد، چه اتفاقی برای منطقه و جهان می‌افتاد؟ عنوان کرد: تلاش‌های شهید سلیمانی حرکت توأمان در جنگ نرم و جنگ سخت بود. ایشان از اینکه عده‌ای آلوده به تکفیر و تبلیغات سموم شده بودند، این‌را ناراحتی می‌کرد و با روش‌های مختلف به دنبال اصلاح آنها بود. رئیس‌جمهور داشتن ظرفیت حضور پیدا نمی‌کرد، چه اتفاقی برای منطقه و جهان می‌افتاد؟ عنوان کرد: تلاش‌های شهید سلیمانی حرکت توأمان در جنگ نرم و جنگ سخت بود. ایشان از اینکه عده‌ای آلوده به تکفیر و تبلیغات سموم شده بودند، این‌را ناراحتی می‌کرد و با روش‌های مختلف به دنبال اصلاح آنها بود. رئیس‌جمهور داشتن ظرفیت حضور پیدا نمی‌کرد، چه اتفاقی برای منطقه و جهان می‌افتاد؟ عنوان کرد: تلاش‌های شهید سلیمانی حرکت توأمان در جنگ نرم و جنگ سخت بود. ایشان از اینکه عده‌ای آلوده به تکفیر و تبلیغات سموم شده بودند، این‌را ناراحتی می‌کرد و با روش‌های مختلف به دنبال اصلاح آنها بود. رئیس‌جمهور داشتن ظرفیت حضور پیدا نمی‌کرد، چه اتفاقی برای منطقه و جهان می‌افتاد؟ عنوان کرد: تلاش‌های شهید سلیمانی حرکت توأمان در جنگ نرم و جنگ سخت بود. ایشان از اینکه عده‌ای آلوده به تکفیر و تبلیغات سموم شده بودند، این‌را ناراحتی می‌کرد و با روش‌های مختلف به دنبال اصلاح آنها بود. رئیس‌جمهور داشتن ظرفیت حضور پیدا نمی‌کرد، چه اتفاقی برای منطقه و جهان می‌افتاد؟ عنوان کرد: تلاش‌های شهید سلیمانی حرکت توأمان در جنگ نرم و جنگ سخت بود. ایشان از اینکه عده‌ای آلوده به تکفیر و تبلیغات سموم شده بودند، این‌را ناراحتی می‌کرد و با روش‌های مختلف به دنبال اصلاح آنها بود. رئیس‌جمهور داشتن ظرفیت حضور پیدا نمی‌کرد، چه اتفاقی برای منطقه و جهان می‌افتاد؟ عنوان کرد: تلاش‌های شهید سلیمانی حرکت توأمان در جنگ نرم و جنگ سخت بود. ایشان از اینکه عده‌ای آلوده به تکفیر و تبلیغات سموم شده بودند، این‌را ناراحتی می‌کرد و با روش‌های مختلف به دنبال اصلاح آنها بود. رئیس‌جمهور داشتن ظرفیت حضور پیدا نمی‌کرد، چه اتفاقی برای منطقه و جهان می‌افتاد؟ عنوان کرد: تلاش‌های شهید سلیمانی حرکت توأمان در جنگ نرم و جنگ سخت بود. ایشان از اینکه عده‌ای آلوده به تکفیر و تبلیغات سموم شده بودند، این‌را ناراحتی می‌کرد و با روش‌های مختلف به دنبال اصلاح آنها بود. رئیس‌جمهور داشتن ظرفیت حضور پیدا نمی‌کرد، چه اتفاقی برای منطقه و جهان می‌افتاد؟ عنوان کرد: تلاش‌های شهید سلیمانی حرکت توأمان در جنگ نرم و جنگ سخت بود. ایشان از اینکه عده‌ای آلوده به تکفیر و تبلیغات سموم شده بودند، این‌را ناراحتی می‌کرد و با روش‌های مختلف به دنبال اصلاح آنها بود. رئیس‌جمهور داشتن ظرفیت حضور پیدا نمی‌کرد، چه اتفاقی برای منطقه و جهان می‌افتاد؟ عنوان کرد: تلاش‌های شهید سلیمانی حرکت توأمان در جنگ نرم و جنگ سخت بود. ایشان از اینکه عده‌ای آلوده به تکفیر و تبلیغات سموم شده بودند، این‌را ناراحتی می‌کرد و با روش‌های مختلف به دنبال اصلاح آنها بود. رئیس‌جمهور داشتن ظرفیت حضور پیدا نمی‌کرد، چه اتفاقی برای منطقه و جهان می‌افتاد؟ عنوان کرد: تلاش‌های شهید سلیمانی حرکت توأمان در جنگ نرم و جنگ سخت بود. ایشان از اینکه عده‌ای آلوده به تکفیر و تبلیغات سموم شده بودند، این‌را ناراحتی می‌کرد و با روش‌های مختلف به دنبال اصلاح آنها بود. رئیس‌جمهور داشتن ظرفیت حضور پیدا نمی‌کرد، چه اتفاقی برای منطقه و جهان می‌افتاد؟ عنوان کرد: تلاش‌های شهید سلیمانی حرکت توأمان در جنگ نرم و جنگ سخت بود. ایشان از اینکه عده‌ای آلوده به تکفیر و تبلیغات سموم شده بودند، این‌را ناراحتی می‌کرد و با روش‌های مختلف به دنبال اصلاح آنها بود. رئیس‌جمهور داشتن ظرفیت حضور پیدا نمی‌کرد، چه اتفاقی برای منطقه و جهان می‌افتاد؟ عنوان کرد: تلاش‌های شهید سلیمانی حرکت توأمان در جنگ نرم و جنگ سخت بود. ایشان از اینکه عده‌ای آلوده به تکفیر و تبلیغات سموم شده بودند، این‌را ناراحتی می‌کرد و با روش‌های مختلف به دنبال اصلاح آنها بود. رئیس‌جمهور داشتن ظرفیت حضور پیدا نمی‌کرد، چه اتفاقی برای منطقه و جهان می‌افتاد؟ عنوان کرد: تلاش‌های شهید سلیمانی حرکت توأمان در جنگ نرم و جنگ سخت بود. ایشان از اینکه عده‌ای آلوده به تکفیر و تبلیغات سموم شده بودند، این‌را ناراحتی می‌کرد و با روش‌های مختلف به دنبال اصلاح آنها بود. رئیس‌جمهور داشتن ظرفیت حضور پیدا نمی‌کرد، چه اتفاقی برای منطقه و جهان می‌افتاد؟ عنوان کرد: تلاش‌های شهید سلیمانی حرکت توأمان در جنگ نرم و جنگ سخت بود. ایشان از اینکه عده‌ای آلوده به تکفیر و تبلیغات سموم شده بودند، این‌را ناراحتی می‌کرد و با روش‌های مختلف به دنبال اصلاح آنها بود. رئیس‌جمهور داشتن ظرفیت حضور پیدا نمی‌کرد، چه اتفاقی برای منطقه و جهان می‌افتاد؟ عنوان کرد: تلاش‌های شهید سلیمانی حرکت توأمان در جنگ نرم و جنگ سخت بود. ایشان از اینکه عده‌ای آلوده به تکفیر و تبلیغات سموم شده بودند، این‌را ناراحتی می‌کرد و با روش‌های مختلف به دنبال اصلاح آنها بود. رئیس‌جمهور داشتن ظرفیت حضور پیدا نمی‌کرد، چه اتفاقی برای منطقه و جهان می‌افتاد؟ عنوان کرد: تلاش‌های شهید سلیمانی حرکت توأمان در جنگ نرم و جنگ سخت بود. ایشان از اینکه عده‌ای آلوده به تکفیر و تبلیغات سموم شده بودند، این‌را ناراحتی می‌کرد و با روش‌های مختلف به دنبال اصلاح آنها بود. رئیس‌جمهور داشتن ظرفیت حضور پیدا نمی‌کرد، چه اتفاقی برای منطقه و جهان می‌افتاد؟ عنوان کرد: تلاش‌های شهید سلیمانی حرکت توأمان در جنگ نرم و جنگ سخت بود. ایشان از اینکه عده‌ای آلوده به تکفیر و تبلیغات سموم شده بودند، این‌را ناراحتی می‌کرد و با روش‌های مختلف به دنبال اصلاح آنها بود. رئیس‌جمهور داشتن ظرفیت حضور پیدا نمی‌کرد، چه اتفاقی برای منطقه و جهان می‌افتاد؟ عنوان کرد: تلاش‌های شهید سلیمانی حرکت توأمان در جنگ نرم و جنگ سخت بود. ایشان از اینکه عده‌ای آلوده به تکفیر و تبلیغات سموم شده بودند، این‌را ناراحتی می‌کرد و با روش‌های مختلف به دنبال اصلاح آنها بود. رئیس‌جمهور داشتن ظرفیت حضور پیدا نمی‌کرد، چه اتفاقی برای منطقه و جهان می‌افتاد؟ عنوان کرد: تلاش‌های شهید سلیمانی حرکت توأمان در جنگ نرم و جنگ سخت بود. ایشان از اینکه عده‌ای آلوده به تکفیر و تبلیغات سموم شده بودند، این‌را ناراحتی می‌کرد و با روش‌های مختلف به دنبال اصلاح آنها بود. رئیس‌جمهور داشتن ظرفیت حضور پیدا نمی‌کرد، چه اتفاقی برای منطقه و جهان می‌افتاد؟ عنوان کرد: تلاش‌های شهید سلیمانی حرکت توأمان در جنگ نرم و جنگ سخت بود. ایشان از اینکه عده‌ای آلوده به تکفیر و تبلیغات سموم شده بودند، این‌را ناراحتی می‌کرد و با روش‌های مختلف به دنبال اصلاح آنها بود. رئیس‌جمهور داشتن ظرفیت حضور پیدا نمی‌کرد، چه اتفاقی برای منطقه و جهان می‌افتاد؟ عنوان کرد: تلاش‌های شهید سلیمانی حرکت توأمان در جنگ نرم و جنگ سخت بود. ایشان از اینکه عده‌ای آلوده به تکفیر و تبلیغات سموم شده بودند، این‌را ناراحتی می‌کرد و با روش‌های مختلف به دنبال اصلاح آنها بود. رئیس‌جمهور داشتن ظرفیت حضور پیدا نمی‌کرد، چه اتفاقی برای منطقه و جهان می‌افتاد؟ عنوان کرد: تلاش‌های شهید سلیمانی حرکت توأمان در جنگ نرم و جنگ سخت بود. ایشان از اینکه عده‌ای آلوده به تکفیر و تبلیغات سموم شده بودند، این‌را ناراحتی می‌کرد و با روش‌های مختلف به دنبال اصلاح آنها بود. رئیس‌جمهور داشتن ظرفیت حضور پیدا نمی‌کرد، چه اتفاقی برای منطقه و جهان می‌افتاد؟ عنوان کرد: تلاش‌های شهید سلیمانی حرکت توأمان در جنگ نرم و جنگ سخت بود. ایشان از اینکه عده‌ای آلوده به تکفیر و تبلیغات سموم شده بودند، این‌را ناراحتی می‌کرد و با روش‌های مختلف به دنبال اصلاح آنها بود. رئیس‌جمهور داشتن ظرفیت حضور پیدا نمی‌کرد، چه اتفاقی برای منطقه و جهان می‌افتاد؟ عنوان کرد: تلاش‌های شهید سلیمانی حرکت توأمان در جنگ نرم و جنگ سخت بود. ایشان از اینکه عده‌ای آلوده به تکفیر و تبلیغات سموم شده بودند، این‌را ناراحتی می‌کرد و با روش‌های مختلف به دنبال اصلاح آنها بود. رئیس‌جمهور داشتن ظرفیت حضور پیدا نمی‌کرد، چه اتفاقی برای منطقه و جهان می‌افتاد؟ عنوان کرد: تلاش‌های شهید سلیمانی حرکت توأمان در جنگ نرم و جنگ سخت بود. ایشان از اینکه عده‌ای آلوده به تکفیر و تبلیغات سموم شده بودند، این‌را ناراحتی می‌کرد و با روش‌های مختلف به دنبال اصلاح آنها بود. رئیس‌جمهور داشتن ظرفیت حضور پیدا نمی‌کرد، چه اتفاقی برای منطقه و جهان می‌افتاد؟ عنوان کرد: تلاش‌های شهید سلیمانی حرکت توأمان در جنگ نرم و جنگ سخت بود. ایشان از اینکه عده‌ای آلوده به تکفیر و تبلیغات سموم شده بودند، این‌را ناراحتی می‌کرد و با روش‌های مختلف به دنبال اصلاح آنها بود. رئیس‌جمهور داشتن ظرفیت حضور پیدا نمی‌کرد، چه اتفاقی برای منطقه و جهان می‌افتاد؟ عنوان کرد: تلاش‌های شهید سلیمانی حرکت توأمان در جنگ نرم و جنگ سخت بود. ایشان از اینکه عده‌ای آلوده به تکفیر و تبلیغات سموم شده بودند، این‌را ناراحتی می‌کرد و با روش‌های مختلف به دنبال اصلاح آنها بود. رئیس‌جمهور داشتن ظرفیت حضور پیدا نمی‌کرد، چه اتفاقی برای منطقه و جهان می‌افتاد؟ عنوان کرد: تلاش‌های شهید سلیمانی حرکت توأمان در جنگ نرم و جنگ سخت بود. ایشان از اینکه عده‌ای آلوده به تکفیر و تبلیغات سموم شده بودند، این‌را ناراحتی می‌کرد و با روش‌های مختلف به دنبال اصلاح آنها بود. رئیس‌جمهور داشتن ظرفیت حضور پیدا نمی‌کرد، چه اتفاقی برای منطقه و جهان می‌افتاد؟ عنوان کرد: تلاش‌های شهید سلیمانی حرکت توأمان در جنگ نرم و جنگ سخت بود. ایشان از اینکه عده‌ای آلوده به تکفیر و تبلیغات سموم شده بودند، این‌را ناراحتی می‌کرد و با روش‌های مختلف به دنبال اصلاح آنها بود. رئیس‌جمهور داشتن ظرفیت حضور پیدا نمی‌کرد، چه اتفاقی برای منطقه و جهان می‌افتاد؟ عنوان کرد: تلاش‌های شهید سلیمانی حرکت توأمان در جنگ نرم و جنگ سخت بود. ایشان از اینکه عده‌ای آلوده به تکفیر و تبلیغات سموم شده بودند، این‌را ناراحتی می‌کرد و با روش‌های مختلف به دنبال اصلاح آنها بود. رئیس‌جمهور داشتن ظرفیت حضور پیدا نمی‌کرد، چه اتفاقی برای منطقه و جهان می‌افتاد؟ عنوان کرد: تلاش‌های شهید سلیمانی حرکت توأمان در جنگ نرم و جنگ سخت بود. ایشان از اینکه عده‌ای آلوده به تکفیر و تبلیغات سموم شده بودند، این‌را ناراحتی می‌کرد و با روش‌های مختلف به دنبال اصلاح آنها بود. رئیس‌جمهور داشتن ظرفیت حضور پیدا نمی‌کرد، چه اتفاقی برای منطقه و جهان می‌افتاد؟ عنوان کرد: تلاش‌های شهید سلیمانی حرکت توأمان در جنگ نرم و جنگ سخت بود. ایشان از اینکه عده‌ای آلوده به تکفیر و تبلیغات سموم شده بودند، این‌را ناراحتی می‌کرد و با روش‌های مختلف به دنبال اصلاح آنها بود. رئیس‌جمهور داشتن ظرفیت حضور پیدا نمی‌کرد، چه اتفاقی برای منطقه و جهان می‌افتاد؟ عنوان کرد: تلاش‌های شهید سلیمانی حرکت توأمان در جنگ نرم و جنگ سخت بود. ایشان از اینکه عده‌ای آلوده به تکفیر و تبلیغات سموم شده بودند، این‌را ناراحتی می‌کرد و با روش‌های مختلف به دنبال اصلاح آنها بود. رئیس‌جمهور داشتن ظرفیت حضور پیدا نمی‌کرد، چه اتفاقی برای منطقه و جهان می‌افتاد؟ عنوان کرد: تلاش‌های شهید سلیمانی حرکت توأمان در جنگ نرم و جنگ سخت بود. ایشان از اینکه عده‌ای آلوده به تکفیر و تبلیغات سموم شده بودند، این‌را ناراحتی می‌کرد و با روش‌های مختلف به دنبال اصلاح آنها بود. رئیس‌جمهور داشتن ظرفیت حضور پیدا نمی‌کرد، چه اتفاقی برای منطقه و جهان می‌افتاد؟ عنوان کرد: تلاش‌های شهید سلیمانی حرکت توأمان در جنگ نرم و جنگ سخت بود. ایشان از اینکه عده‌ای آلوده به تکفیر و تبلیغات سموم شده بودند، این‌را ناراحتی می‌کرد و با روش‌های مختلف به دنبال اصلاح آنها بود. رئیس‌جمهور داشتن ظرفیت حضور پیدا نمی‌کرد، چه اتفاقی برای منطقه و جهان می‌افتاد؟ عنوان کرد: تلاش‌های شهید سلیمانی حرکت توأمان در جنگ نرم و جنگ سخت بود. ایشان از اینکه عده‌ای آلوده به تکفیر و تبلیغات سموم شده بودند، این‌را ناراحتی می‌کرد و با روش‌های مختلف به دنبال اصلاح آنها بود. رئیس‌جمهور داشتن ظرفیت حضور پیدا نمی‌کرد، چه اتفاقی برای منطقه و جهان می‌افتاد؟ عنوان کرد: تلاش‌های شهید سلیمانی حرکت توأمان در جنگ نرم و جنگ سخت بود. ایشان از اینکه عده‌ای آلوده به تکفیر و تبلیغات سموم شده بودند، این‌را ناراحتی می‌کرد و با روش‌های مختلف به دنبال اصلاح آنها بود. رئیس‌جمهور داشتن ظرفیت حضور پیدا نمی‌کرد، چه اتفاقی برای منطقه و جهان می‌افتاد؟ عنوان کرد: تلاش‌های شهید سلیمانی حرکت توأمان در جنگ نرم و جنگ سخت بود. ایشان از اینکه عده‌ای آلوده به تکفیر و تبلیغات سموم شده بودند، این‌را ناراحتی می‌کرد و با روش‌های مختلف به دنبال اصلاح آنها بود. رئیس‌جمهور داشتن ظرفیت حضور پیدا نمی‌کرد، چه اتفاقی برای منطقه و جهان می‌افتاد؟ عنوان کرد: تلاش‌های شهید سلیمانی حرکت توأمان در جنگ نرم و جنگ سخت بود. ایشان از اینکه عده‌ای آلوده به تکفیر و تبلیغات سموم شده بودند، این‌را ناراحتی می‌کرد و با روش‌های مختلف به دنبال اصلاح آنها بود. رئیس‌جمهور داشتن ظرفیت حضور پیدا نمی‌کرد، چه اتفاقی برای منطقه و جهان می‌افتاد؟ عنوان کرد: تلاش‌های شهید سلیمانی حرکت توأمان در جنگ نرم و جنگ سخت بود. ایشان از اینکه عده‌ای آلوده به تکفیر و تبلیغات سموم شده بودند، این‌را ناراحتی می‌کرد و با روش‌های مختلف به دنبال اصلاح آنها بود. رئیس‌جمهور داشتن ظرفیت حضور پیدا نمی‌کرد، چه اتفاقی برای منطقه و جهان می‌افتاد؟ عنوان کرد: تلاش‌های شهید سلیمانی حرکت توأمان در جنگ نرم و جنگ سخت بود. ایشان از اینکه عده‌ای آلوده به تکفیر و تبلیغات سموم شده بودند، این‌را ناراحتی می‌کرد و با روش‌های مختلف به دنبال اصلاح آنها بود. رئیس‌جمهور داشتن ظرفیت حضور پیدا نمی‌کرد، چه اتفاقی برای منطقه و جهان می‌افتاد؟ عنوان کرد: تلاش‌های شهید سلیمانی حرکت توأمان در جنگ نرم و جنگ سخت بود. ایشان از اینکه عده‌ای آلوده به تکفیر و تبلیغات سموم شده بودند، این‌را ناراحتی می‌کرد و با روش‌های مختلف به دنبال اصلاح آنها بود. رئیس‌جمهور داشتن ظرفیت حضور پیدا نمی‌کرد، چه اتفاقی برای منطقه و جهان می‌افتاد؟ عنوان کرد: تلاش‌های شهید سلیمانی حرکت توأمان در جنگ نرم و جنگ سخت بود. ایشان از اینکه عده‌ای آلوده به تکفیر و تبلیغات سموم شده بودند، این‌را ناراحتی می‌کرد و با روش‌های مختلف به دنبال اصلاح آنها بود. رئیس‌جمهور داشتن ظرفیت حضور پیدا نمی‌کرد، چه اتفاقی برای منطقه و جهان می‌افتاد؟ عنوان کرد: تلاش‌های شهید سلیمانی حرکت توأمان در جنگ نرم و جنگ سخت بود. ایشان از اینکه عده‌ای آلوده به تکفیر و تبلیغات سموم شده بودند، این‌را ناراحتی می‌کرد و با روش‌های مختلف به دنبال اصلاح آنها بود. رئیس‌جمهور داشتن ظرفیت حضور پیدا نمی‌کرد، چه اتفاقی برای منطقه و جهان می‌افتاد؟ عنوان کرد: تلاش‌های شهید سلیمانی حرکت توأمان در جنگ نرم و جنگ سخت بود. ایشان از اینکه عده‌ای آلوده به تکفیر و تبلیغات سموم شده بودند، این‌را ناراحتی می‌کرد و با روش‌های مختلف به دنبال اصلاح آنها بود. رئیس‌جمهور داشتن ظرفیت حضور پیدا نمی‌کرد، چه اتفاقی برای منطقه و جهان می‌افتاد؟ عنوان کرد: تلاش‌های شهید سلیمانی حرکت توأمان در جنگ نرم و جنگ سخت بود. ایشان از اینکه عده‌ای آلوده به تکفیر و تبلیغات سموم شده بودند، این‌را ناراحتی می‌کرد و با روش‌های مختلف به دنبال اصلاح آنها بود. رئیس‌جمهور داشتن ظرفیت حضور پیدا نمی‌کرد، چه اتفاقی برای منطقه و جهان می‌افتاد؟ عنوان کرد: تلاش‌های شهید سلیمانی حرکت توأمان در جنگ نرم و جنگ سخت بود. ایشان از اینکه عده‌ای آلوده به تکفیر و تبلیغات سموم شده بودند، این‌را ناراحتی می‌کرد و با روش‌های مختلف به دنبال اصلاح آنها بود. رئیس‌جمهور داشتن ظرفیت حضور پیدا نمی‌کرد، چه اتفاقی برای منطقه و جهان می‌افتاد؟ عنوان کرد: تلاش‌های شهید سلیمانی حرکت توأمان در جنگ نرم و جنگ سخت بود. ایشان از اینکه عده‌ای آلوده به تکفیر و تبلیغات